

תְּקִינָה, שִׁלְמָדוֹ מִמֶּנּוּ בְּנֵי בֵּיתוֹ
לְהִנְהִיג עֲצָמָם בְּנַחַת וּבְשִׂמְחָה,
וְלֹא יִטִּיל פֶּתַח בְּבֵנֵי בֵּיתוֹ יוֹתֵר,
וְכָל מַעֲשָׂיו בְּבֵיתוֹ בְּדֶרֶךְ תְּקִינָה.
וּבְלִכְתֹּף בְּדֶרֶךְ, לְהִנְהִיג בְּדַבְרֵי
תּוֹרָה, וּלְתַקֵּן אֶת עֲצָמוֹ בְּהֵם
כְּמוֹ שְׂצָרִיף, וְלִהְיֶה עֲצָמוֹ
בְּדֶרֶכֶי הַתּוֹרָה. וּמָה הוּא? כְּמוֹ
שְׂיַעֲקֹב, לְדוֹרוֹן, לְקָרֵב וּלְתַפְלָה.
וְהַתְּפִלָּה צָרִיף לְהַתְּפַלֵּל לְרַבּוֹנוֹ,
וּמַעַל כָּל־מִדְּבַר תּוֹרָה.

וּבְשִׂכְבְּךָ, לְהִנְהִיג עֲצָמוֹ בְּיִרְאַת
רַבּוֹנוֹ, בְּקִדּוּשָׁה וּבַעֲנוּה, שְׁלֹא
יִמְצֵא חֲצוּף כְּנֶגֶד רַבּוֹנוֹ.
וּבְקוֹמְךָ, לְתַתּוֹ תְּשִׁבְחוֹת לְרַבּוֹנוֹ
שֶׁהֵשִׁיב נַשְׁמָתוֹ. שְׁהִי בְּכִמְה
חַיִּיבִים הוּא נִמְצֵא לְפָנָי רַבּוֹנוֹ,
וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ
חֶסֶד וּמְשִׁיב אוֹתָהּ לְגוֹפִי.
וּקְשָׁרְתָם לְאוֹת עַל [יָדְךָ] יְדָכָה,
הֲרֵי פְרִשׂוּהָ עַל יַד פְּהָה, וְזוֹהִי
הַשְּׂמַאל. וּבְסִפֵּר הַאֲגָדָה אָמַר,
עַל יַד כ"ה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בְּרַאשִׁית
טו) כ"ה יְהִיָּה זְרֻעֶךָ.

וְחַבְרִינֵי יוֹשְׁבֵי הַדְּרוֹם פְּרִשׂוּהָ
בְּסוּד שְׁלָהֶם, אֲרָבַע בְּתֵי הַתְּפִלִּין
כְּמוֹ זֶה (בְּצוּרָה אַחֲרָה). קָדַשׁ לִי כָל
בְּכוֹר, סֶתֶם - כְּנֶגֶד הַפֶּתַח הָעֲלִיּוֹן
שֶׁל הַכֹּל. וְהִיָּה כִּי יִבְיָאָךְ - כְּנֶגֶד
חֲכֵמָה. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְאַהֲבָתָּ -
כְּנֶגֶד בֵּינָה. וְהִיָּה - כְּנֶגֶד חֶסֶד.
אַחַר כֶּף כְּלוּלִים כָּל־מִדְּבַר בְּזוּרְע
שְׂמַאל שְׁנִקְרָאת עֹז, וְכַתּוּב (ישעיה
סב) וּבְזוּרְע עֹז. וְאֵין עֹז אֵלָּא
תּוֹרָה, וְאֵין עֹז אֵלָּא תְּפִלִּין.

וְהַדְּבָרִים לֹא מִיִּשְׁבֵּים אֲצִלְנוּ.
מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהַפֶּתַח
הָעֲלִיּוֹן כּוֹלֵל הַכֹּל, שְׂאִינוּ
בְּחֻשְׁבוֹן. וְעוֹד, וְהִיָּה כִּי יִבְיָאָךְ
תְּלוּי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, אוֹתוֹ
מְקוֹם שְׁנִמְצָאת בּוֹ חֲרוֹת
לְעַבְדִּים, וְעַל כֵּן לֹא מִתְּקַנִּים

מִתְּתַקְּנֵן בְּאַרְחִיּוּהוּ. וְאֵין

דִּילְפוֹן מְנִיָּה בְּנֵי בֵּיתִיהָ לְאַנְהָגָא גְרַמְיָה
עֲמַהוֹן בְּנַחַת וּבְחִידוֹ, וְלֹא יִטִּיל דְּחִילוֹ בְּבֵנֵי
בֵּיתִיהָ יַתִּיר, וְכָל עוֹבְדוֹי בְּבֵיתִיהָ בְּאַרְח
תְּקוּנָא. וּבְלִכְתֹּף בְּדֶרֶךְ, לְאַנְהָגָא בְּמַלְי
דְּאוּרִייתָא, וּלְתַקְנָא גְרַמְיָה בְּהוּ כְּמָה
דְּאַצְטְרִיף, וּלְדַבְּרָא גְרַמְיָה בְּאוּרְחוֹי
דְּאוּרִייתָא. וּמַאי אִיהוּ. כְּמָה דִּיעֲקֹב. לְדוֹרוֹן.
לְקָרֵב. לְצִלוֹתָא. וְצִלוֹתָא בְּעֵי לְצִלָּאָה
לְמַאֲרִיָּה, וְעִילָא מְנַהוֹן מְלִי דְּאוּרִייתָא.

וּבְשִׂכְבְּךָ, לְדַבְּרָא גְרַמְיָה בְּדְחִילוֹ דְּמַאֲרִיָּה,
בְּקִדּוּשָׁה, בְּעֲנוּה דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח
חֲצִיף לְקַבְּלִיהָ דְּמַאֲרִיָּה. וּבְקוֹמְךָ, לְמִיָּהֵב
תְּשִׁבְחוֹן לְמַאֲרִיָּה דְּאַתִּיב נַשְׁמָתִיהָ. דְּהָא בְּכִמְה
חַיִּיבִין אֲשַׁתְּכַח קַמִּי מַאֲרִיָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא עֶבֶיד עִמִּיהָ חֶסֶד, וְאַתִּיב לָהּ לְגוֹפִיָּה.
(דְּבַרִּים ו) וּקְשָׁרְתָם לְאוֹת עַל יְדָכָה. הֵא אֻקְמוּהָ,
עַל יַד פְּהָה, וְדָא הוּא שְׂמַאלָא. וּבְסִפֵּרָא
דְּאַגְדָּתָא אָמַר, עַל יַד כ"ה. כְּמָה דְּאַתָּה אָמַר
(בְּרַאשִׁית טו) כ"ה יְהִיָּה זְרֻעֶךָ.

וְחַבְרִינֵי יַתְּבֵי דְּרוּמָא אוּקְמוּהָ בְּרִזָּא דְּלַהוֹן,
אַרְבַּע בְּתֵי דְּתְּפִלִּין כְּהַאי גְּוּנָא. (נ"א
בְּגוּנָא אַחֲרָה) קָדַשׁ לִי כָל בְּכוֹר סֶתֶם, לְקַבֵּל כְּתָרָא
עֲלָאָה דְּכָלָא. וְהִיָּה כִּי יִבְיָאָךְ, לְקַבֵּל חֲכֵמָה.
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְאַהֲבָתָּ, לְקַבֵּל בֵּינָה. וְהִיָּה
לְקַבֵּל חֶסֶד. לְבַתֵּר פְּלִילִין כְּלַהוּ בְּזוּרְעָא
שְׂמַאלָא, דְּאַקְרִי עֹז. וְכַתּוּב, (ישעיה סב) וּבְזוּרְע
עֹז. וְאֵין עֹז, אֵלָּא תּוֹרָה, וְאֵין עֹז, אֵלָּא
תְּפִלִּין.

וּמַלְיָן לֹא מִתְּיַשְׁבֵּן לְגַבְּן. מַאי טַעֲמָא. בְּגִין
דְּכַתְּרָא עֲלָאָה הוּא כְּלִיל כְּלָא, דְּלֹא
הוּא בְּחוּשְׁבָנָא. וְעוֹד, וְהִיָּה (דף רס"ט ע"ב) כִּי
יִבְיָאָךְ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם תְּלִיָּא, הַהוּא אַתָּר
דְּאַשְׁתַּכַּח בֵּיה חִירוֹ לְעַבְדִּין, וְעַל דָּא לֹא

בְּדַרְכֵיהֶם. וְאֵנוּ שְׂרוּיִים מִחֻכְמָה, וְכֵן הוּא, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹתָם; (וכו) אֲרַבַּע לְמַעְלָה, וְאֲרַבַּע לְמַטָּה, וְאֲרַבַּע בְּמִקְוֹם הַמַּח, וְאֲרַבַּע בְּמִקְוֹם שְׂשׂוּי הַלֵּב. מִשׁוּם שֶׁזֶה נִקְשֵׁר בְּזֶה.

וְצִרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעַטֵּר בָּהֶם, מִשׁוּם שֶׁהוּא שֵׁם קְדוֹשׁ עֲלִינוֹן, שְׁפָתוֹב (דברים כח) וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' וְגו'. וְכָל מִי שֶׁמִּתְעַטֵּר בַּעֲטָרָה קְדוּשָׁה עֲלֵינוֹנָה זו, נִקְרָא מֶלֶךְ בְּאָרֶץ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ בְּרַקִּיעַ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ז) מֶלֶךְ אֲסוּר בְּרַהֲטִים. כְּמוֹ שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ לְמַעְלָה, כֵּן גַּם הוּא מֶלֶךְ לְמַטָּה. וְכִתְבָתֶם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ, כְּדִי שְׂיִהְיֶה אָדָם שָׁלֵם בְּכָל, וְיִמְצָא שָׁלֵם בְּמִצְוֹת שֶׁל רַבּוּנוֹ, רְשׁוּם לְמַעְלָה וְרְשׁוּם לְמַטָּה. אֲשֶׁר יִחַלְקֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, שְׁנֵי פְסוּקִים מְצֵאתִי, שְׂאֵף עַל גֵּב שֶׁהַכֹּל תְּלוּיִים בְּדַרְגָּה אַחַת, אֵינָם מְדַרְגָּה אַחַת. בְּפְסוּק אֶחָד פְּתוּב, (חגי א) כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת. וּבְפְסוּק אֶחָד פְּתוּב, כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלָּא בְּזִמְנֵן שְׁפָתוֹב כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת, אֲזַי הִדְבֵּר בָּא בְּרַחֲמִים. וּבְזִמְנֵן שְׁפָתוֹב כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים, אֲזַי הִדְבֵּר בָּא בְּדִין.

כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת, מִשׁוּם שֶׁהַכֹּה הוּא מִתְבָּרַכַת מְצַדִּיק וּמְנַצֵּחַ וְהוּד, שְׁנִקְרָא ה' צְבָאוֹת. וְאֵז הִדְבֵּר בָּא בְּהִתְבַּסְמוֹת, שְׁתֵּרִי מִמִּקְוֹם הַזֶּה הוּא בָּא. כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים, אֲזַי הִכָּה הוּא יוֹנֵקֶת מִצַּד הַדִּין מִמִּקְוֹם הַגְּבוּרָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְלִמְדָנוּ מֵאֲבָא שֶׁהַדִּין הוּא בְּרַחֲמִים, מִשׁוּם שְׁפָתוֹב ה' אֱלֹהִים.

שְׁתֵּרִי אֱלֹהִים הוּא גְבוּרָה בְּכָל מְקוֹם. אֲדָנִי, גְבוּרָה תַּחְתּוֹנָה

מִחֻכְמָה שְׂרִיין, וְהַכִּי הוּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נֹטֵל לֹזֶן, (וכו) אֲרַבַּע לְעֵילָא, אֲרַבַּע לְתַתָּא, אֲרַבַּע בְּאִתְרֵ דְמוּחָא. אֲרַבַּע בְּאִתְרֵ דְלִבָּא שְׂרִיִיא. בְּגִין דְדָא בְדָא אֲתִקְשֵׁר.

וְכַעֲי בַר נֶשׁ לְאֲתַעֲטָרָא בְּהוּ, בְּגִין דְאִיהוּ שְׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. דְכְתִיב, (דברים כח)

וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יי' וְגו'. וְכָל מִאֵן דְּמִתְעַטֵּר בַּעֲטָרָא קְדִישָׁא עֲלָאָה דָּא, אֲקָרִי מֶלֶךְ בְּאֲרַעָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶלֶךְ בְּרַקִּיעָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שיר השירים ז) מֶלֶךְ אֲסוּר בְּרַהֲטִים. פְּמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶלֶךְ לְעֵילָא, הַכִּי נִמְי הוּא מֶלֶךְ לְתַתָּא. (ועם כל דא) וְכִתְבָתֶם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ, בְּגִין דִּיהוּי בַר נֶשׁ שְׁלִים בְּכֹלָא, וְיִשְׁתַּפַּח שְׁלִים בְּפִקּוּדֵי דְמְאָרִיָּה, רְשִׁים לְעֵילָא, רְשִׁים לְתַתָּא, וְכַפָּאָה חוֹלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, תְּרִי קְרָאִי אֲשַׁבְּחָנָא, דְאֵף עַל גֵּב דְכֹלָא בְּחַד דְרַגָּא תְלִיין,

לָאוּ אֵינּוֹן מְדַרְגָּא חַד. חַד קְרָא כְתִיב, (חגי א) כֹּה אָמַר יי' צְבָאוֹת. וְחַד קְרָא פְתִיב, (ישעיה ו) כֹּה אָמַר יי' אֱלֹהִים. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֵלָּא בְּזִמְנָא דְכְתִיב כֹּה אָמַר יי' צְבָאוֹת, כְּדִין מְלָה אֲתִיא בְּרַחֲמִי. וּבְזִמְנָא דְכְתִיב כֹּה אָמַר יי' אֱלֹהִים, כְּדִין מְלָה אֲתִיא בְּדִינָא.

כֹּה אָמַר יי' צְבָאוֹת, בְּגִין דְהַאי כֹּה, אֲתַבְּרָכָא מְצַדִּיק וּמְנַצֵּחַ וְהוּד, דְאֲקָרִי יי' צְבָאוֹת.

וְכִדִּין, מְלָה בְּאֲתַבְּסְמוֹתָא אֲתִיָּא, דְהַא מְאִתְרֵ דָּא קָא אֲתִיָּא. כֹּה אָמַר יי' אֱלֹהִים, כְּדִין הַאי כֹּה יִנְקָא מְסֻטָרָא דְדִינָא, מְאִתְרֵ דְגְבוּרָה עֲלָאָה, וְאוּלִּיפְנָא מְאֲבָא, דְדִינָא הוּא בְּרַחֲמִי, בְּגִין דְכְתִיב יי' אֱלֹהִים.

דְהַא אֱלֹהִים גְבוּרָה הוּא בְּכָל אֲתֵר. אֲדָנִי, גְבוּרָה תַתָּאָה הִיא בְּכָל אֲתֵר. וְעַל דָּא